Iaidon kyu-graduointisäännöt

1. Johdanto

Tässä dokumentissa on kuvattu Suomen Kendoseurojen Keskusliitto ry:n (jatkossa liitto) kansalliset kyu-arvojen graduointisäännöt ja -vaatimukset.

Kyu-graduoinneilla on kaksi oleellista suuntaviivaa:

1. harjoittelijaa ohjaava
2. ohjaamista ohjaava.

Ensimmäinen on kannustava oppijalähtöinen suuntaus, jonka avulla harjoittelija saa riittävästi haastetta kokeakseen harjoittelun mielekkäänä ja kiinnostavana. Kyu-kokeen suorittaminen on luonnollinen osa harjoittelua ja kokeen tulisi ensisijaisesti kannustaa harjoittelemaan. Suoritettu kyu-arvo on merkkipaalu suorittajalle ja yhteisölle osana pitkää tietä. Turhan hierarkian muodostumista tulisi kuitenkin välttää.

Kyu-järjestelmän toinen oleellinen suuntaus on antaa ohjaajalle työkaluja opettaa lajin perusteita, ja antaa harjoittelijalle valmiudet suorittaa kansainväliset vaatimukset täyttävä ensimmäisen danin koe. Ohjaajan vastuihin kuuluu huolehtiminen harjoittelun tavoitteellisuudesta kyu-järjestelmän puitteissa ja suositella valmiiksi katsomansa harjoittelijat tavoiteltavan kyu-tason mukaisiin graduointeihin. Kokelaan tulee pyytää ohjaajaltaan suositus ja keskustella hänen kanssaan tilanteestaan ennen kuin ilmoittautuu graduointiin. Suosittelijana ohjaaja ottaa vastuun siitä, että kokelas täyttää vaaditut harjoitteluaikavaatimukset ja on osaamisensa puolesta valmis yrittämään graduointia.

2. Graduointitilaisuus

Graduointitilaisuuksien tulee olla julkisia ja avoimia liiton kaikkien jäsenseurojen henkilöjäsenille. Niitä on pyrittävä järjestämään peruskurssien päättyessä sekä leirien ja kilpailujen yhteydessä.

Seurat voivat järjestää vapaasti kyu-graduointeja 6.–1. kyun välillä, kunhan graduointiraati täyttää vaatimukset ja graduointitilaisuuden järjestämiseen liittyvät velvollisuudet hoidetaan graduointien lajikohtaisissa säännöissä kuvatulla tavalla. On kuitenkin suositeltavaa, että 1. kyun graduoinnit järjestetään kansallisten leirien tai muiden isojen tapahtumien yhteydessä.

3. Kokelaat

Graduointiin osallistuvan kokelaan on oltava liiton jäsenseuran jäsen. Kokelaalla on oltava voimassa oleva liiton jäsenlisenssi sekä voimassa oleva vakuutus, joka kattaa liiton lajien harjoittelussa mahdollisesti sattuvat tapaturmat. Kukin seura on velvollinen valvomaan Suomisportissa henkilöjäsentensä lisenssi- ja vakuutustilannetta ja olemaan tarvittaessa yhteydessä liiton Suomisport-vastaavaan (suomisport@fka.fi), mikäli niissä on epäselvyyksiä.

Mikäli kokelaalla on pysyvä vamma tai rajoite, joka vaikuttaa kokelaan suoritukseen tai estää kokonaan suorituksen vaaditulla tavalla, tulee kokelaan ilmoittaa tästä graduointiraadille etukäteen ennen kokeen alkua. Samoin, mikäli kokelaalla on tuki, side tms., joka näkyy normaalin vaatetuksen alta, tulee kyseinen suojavaruste hyväksyttää graduointiraadin puheenjohtajalla ennen kokeen alkua.

4. Graduointilisenssi

Liiton myöntämä voimassaoleva graduointilisenssi on osoitus ohjaajan pätevyydestä arvostella kyu-graduointeja ja oikeuttaa toimimaan jäsenenä kyu-arvoja myöntävissä graduointiraadeissa.

Liitto myöntää vuosittain järjestettävissä koulutuksissa graduointilisenssejä 1.-3. dan-tasoisille 18 vuotta täyttäneille ohjaajille. Graduointilisenssi myönnetään aina lajikohtaisesti. Graduointilisenssi pysyy voimassa, mikäli sen haltija osallistuu vähintään kerran vuodessa liiton hyväksymään graduointiraatiin. Mikäli raadissa toimivalla on graduoitavassa lajissa 4.dan tai korkeampi arvo, graduointilisenssiä ei tarvita.

5. Graduointiraati

Raati koostuu graduointiraadin puheenjohtajasta, ja riittävästä määrästä muita graduointiraadin jäseniä alla olevan taulukon mukaisesti:

Graduoitava kyu-arvo	Graduointiraati	Henkilömäärä raadissa	Muuta
6.-5.kyu	Vähintään yksi 2. dan jolla graduointilisenssi. Muut voivat olla esim. ohjaamisesta vastaavia.	3 tai 5 henkilöä	Kokelaan ohjaajan erillinen arvio huomioitava tarvittaessa läpäisyssä.
4.-2.kyu	Kaikilla dan-arvo, vähintään yksi 3.dan. Kaikilla graduointilisenssi.	3 tai 5 henkilöä	
1.kyu	Kaikilla vähintään 2.dan, vähintään yksi 3.dan. Kaikilla graduointilisenssi.	3 tai 5 henkilöä	Suositellaan kansallisten leirien yhteyteen ja 5 henkilöä graduointiraatiin.

Graduointi hyväksytään, jos kolmen hengen graduointiraadista vähintään kaksi raadin jäsentä on puoltanut kokeen hyväksymistä. Viiden hengen graduointiraadissa edellytetään kokeen hyväksymiseksi vähintään kolmen raadin jäsenen puoltoa.

6. Graduointien arvostelu ja palautteen antaminen

Raadin jäsenen on kyettävä tekemään havaintojensa pohjalta päätös siitä, onko kokelas yrittämänsä kyu-arvon tasolla. Graduointiraadin jäsenen päätöksen on perustuttava vain graduointitilaisuuden yhteydessä tehtäviin havaintoihin. Muu tietämys kokelaasta ei saa vaikuttaa päätöksiin.

Graduointiraadin tulee kiinnittää huomiota kokelaiden käyttäytymiseen myös ennen varsinaisen graduointitilaisuuden alkua, kuten kokelaiden korrektiin ja siistiin pukeutumiseen sekä muuhun varustukseen.

Kokelaan fyysiset ominaisuudet, kuten ikä ja vammat, on otettava huomioon arvosteltaessa graduointia. Ikkyun (1. kyun) arvioinnissa tulee huomioida kokelaan valmius shodanin (1. danin) graduointiin.

Raati voi antaa kyu-graduoinneissa yleistä palautetta graduoinnin sujumisesta. Palautteen tulee olla kannustavaa ja eteenpäin suuntaavaa. Yksilöpalautetta ei anneta. Halutessaan kokelas voi pyytää sitä ohjaajaltaan tai raadin jäseneltä tilaisuuden jälkeen.

7. Todistus ja graduointirekisteri

Hyväksytystä graduoinnista annetaan kokelaalle todistus (graduointidiplomi). Liitto ylläpitää rekisteriä, johon merkitään kaikki Suomessa myönnetyt kyu-arvot. Liitto katsoo suorituksen rekisteröidyksi siitä hetkestä alkaen, kun liitto on vastaanottanut tiedon graduoinnin hyväksymisestä, ja tarvittavat maksusuoritukset on tilitetty liitolle.

8. Maksut

Graduointiin ilmoittautumisen yhteydessä kokelas maksaa etukäteen jokaisesta yrittämästään kyu-arvosta graduointiin ilmoittautumismaksun (20 EUR), jota ei palauteta. Mikäli kokelas esittää pätevän syyn osallistumisen peruuntumiseen (esim. lääkärintodistus) tilaisuuden järjestäjälle, voidaan ilmoittautumismaksu poikkeuksellisesti palauttaa.

Jos kokelas suorittaa hyppygraduointia (ks. luku hyppygraduoinnit), eli kerralla useaa kyu-arvoa, tulee kokelaan maksaa kaikkien kyu-arvojen maksut. Mikäli graduointiraati katsoo, että vain osa kyu-arvoista tulee suoritetuksi, muiden arvojen ilmoittautumismaksua ei palauteta.

9. Edistyminen ja aikarajat

Kyu-kokeiden ohjeellinen vähimmäisaikaväli on kolme kuukautta. Seurojen ohjaajien ja graduointiraadin tulee käyttää arvostelukykyään ja lajituntemustaan arvioidessaan oppilaan kypsyyttä osallistua kokeeseen ja sen läpäisemiseen. Jos jonkun kokelaan katsotaan edistyneen erittäin nopeasti, tulee silloin arvioida kokelaan mahdollisuutta suorittaa seuraava kyu-arvo jo ennen vaaditun vähimmäisaikavälin täyttymistä. Koska eri seuroissa on erilaiset viikottaiset mahdollisuudet harjoitella, tällöin minimiajan täyttymistä tulee myös arvioida harjoituskertojen määrällä graduointien välissä. Kun harjoittelua on vähintään kerran viikossa, 3 kk minimiaika vastaa noin 15 harjoittelukertaa graduointien välillä. Tämän varmistaminen on graduointiin suosittelijan vastuulla.

10. Muita määräyksiä

Liiton hallitus ratkaisee tarvittaessa näiden sääntöjen soveltamiseen liittyvät kysymykset. Graduointikokeen hyväksymisessä graduointiraadin päätös on kuitenkin lopullinen.

11. Iaidon lajikohtaiset kyu-graduointivaatimukset

Iaidon kyu-kokeiden tekniset vaatimukset

Taulukko 1. Iaidon kyu-kokeet

Kyu-arvo	Koealue	Varustus
6. kyu	Iaidon perusteita, sisältö ohjaajan harkinnassa Kokelas pystyy toistamaan ja tunnistamaan harjoiteltuja asioita. Suullisesti kuulustellaan yleisesti etikettiin ja turvallisuuteen liittyviä seikkoja.	bokken
5. kyu	Kata 1. Mae Kokelas pystyy esittämään reishikin ja 1. katan ilman esimerkkiä. Kaikki virheet sallitaan, mutta katan pitää olla tunnistettava ja sisältää seuraavat asiat: nukitsuke, kirioroshi, o-chiburi ja noto.	bokken ja saya, obi
4. kyu	Katat 1.–6. Kolme vapaavalintaista kataa Katoissa saa tehdä enintään 10 virhettä*. Reishikin läpiviennin täytyy onnistua ensi yrittämällä ilman, että liikkeitä tarvitsee korjata.	bokken, saya, obi, hakama, gi

3. kyu	Katat 1.–8. Kolme shitei wazaa eli raadin määräämää kataa. Katoissa saa tehdä enintään 10 virhettä*. Reishiki sujuvaa.	bokken, saya, sageo, obi, hakama, gi
2. kyu	Katat 1.–10. Kolme shitei wazaa eli raadin määräämää kataa. Katoissa saa tehdä enintään 5 virhettä*. Reishikin tulee olla luontevaa, mutta sen ei tarvitse olla virheetöntä.	iaito, sageo, obi, hakama, gi
1. kyu	Katat 1.–12. Viisi shitei wazaa eli raadin määräämää kataa. Katoissa saa tehdä enintään 5 virhettä*. Luonteva ja virheetön reishiki. Kokelaan tulee olla valmis shodan-kokeeseen läpäistyään 1. kyun graduoinnin.	iaito, sageo, obi, hakama, gi

*ZNKR iaido-manuaalin vaatimukset - “Points for Grading & Refereeing 1-12”

Hyppygraduoinnit

Tapauksissa, joissa kokelas ei ole suorittanut kyu-arvoja, vaikka on harjoitellut säännöllisesti ja vähimmäisaikavälit täyttäen, tulisi graduointiraadin myöntää kokelaalle sellainen kyu-arvo, joka vastaa kokelaan nykyistä osaamistasoa. Tällaisissa tapauksissa olisi sopivaa, että kokelaan oma ohjaaja suosittelee graduointiraadille niin sanottua hyppygraduointia eli useamman kyu-arvon suorittamista samalla kerralla. Myös graduointiraati voi esittää näkemänsä perusteella kokelaalle hyppygraduointia. Graduointiraati voi kuitenkin hyppygraduointia arvostellessaan myöntää ohjaajan suosittelemaa kyu-arvoa alemman kyu-arvon, mikäli katsoo, että kokelaan suoritus ei vielä ollut riittävällä tasolla.

Suositus on, että hyppygraduoinnissa voi normaalioloissa hypätä enintään yhden kyu-arvon yli (esim. 4. kyu ⇒ 2. kyu). Lopullisen päätöksen tekee kuitenkin aina graduointiraati, ohjaajan suosituksen pohjalta, oman harkintansa mukaan.

Silloin kun hyppygraduointeja suoritetaan, on graduointiraadin täytettävä ylempien kyu-arvojen graduointiraadin vaatimukset. Hyppygraduointien kohdalla graduointiraadin tulee olla yksimielinen kokeen suorittamisesta ja hyväksymisestä.

Etägraduoinnit

Pandemian kaltaisissa pitkittyneissä poikkeusoloissa on mahdollista myös järjestää etägraduointitilaisuuksia. Tämän kaltaisessa tilanteessa liiton lajivastaava antaa lisätietoja graduoinnin järjestämisestä.

Ulkomailla suoritettavat graduoinnit

Jos liiton jäsenseuran jäsen haluaa suorittaa kyu-arvoja ulkomailla, on siihen pyydettävä liiton lupa. Pidempään ulkomailla oleskelevat henkilöt harjoittelevat ja suorittavat kokeita kulloinkin kyseessä olevan maan kyu-vaatimusten mukaisesti. Liitto hyväksyy EKF:n ja FIK:n jäsenmaiden kyu-arvot. Kiistatapaukset ratkaisee liiton hallitus tapauskohtaisesti.

12. Graduointien järjestämisohjeet

Graduointitilaisuuden kulku

Graduoinnin kokonaiskulku on seuraava:

- Kokelaiden järjestäminen ryhmiin ja numerointi.
- Graduointialueen valmistelu: raadille pöytä, tuolit, paperia, kyniä, arviointilomakkeita; aloitusviivojen ja aselaatikon ruudukon merkkaaminen.
- Raadin muodostus.
- Kaikki ryhmät esittävät valitut katat tachi-ain komennosta.
- Raadin purku.

Kyu-graduointitilaisuuteen on hyvä varata ainakin 20-30 minuuttia aikaa alkujärjestelyille. Esitettävät katat tulee ilmoittaa näkyvästi hyvissä ajoin ennen graduoinnin aloittamista.

Raati

Graduointiraadin on oltava pukeutunut hakamaan ja keikogihin tai tummansiniseen pikkutakkiin, harmaisiin housuihin, punaiseen solmioon ja tummiin sukkiin.

Graduointiraadilla on oma reishiki (etiketti). Ennen graduoinnin alkua raadin jäsenet kumartavat ympyrämuodostelmassa seisaaltaan toisilleen (raadin perustaminen), jonka jälkeen raati kumartaa yhdessä rivissä shomeniin päin. Graduoinnin jälkeen raati kumartaa yhdessä shomeniin päin ja sen jälkeen ympyrämuodostelmassa vielä toisilleen (raadin purkaminen).

Tachi-ai

Tachi-ain tehtävänä graduoinnissa on johtaa graduointitilaisuuden käytännön kulkua:

- Tarkistaa, että kaikki etukäteen ilmoittautuneet kyu-kokelaat ovat paikalla.
- Jakaa numerolaput kokelaille tarvittaessa.
- Varmistaa, että kaikki tietävät gradoinnissa näytettävät katat hyvissä ajoin ennen graduoinnin alkua.

- Kyu-kokelaiden suoritusten valvonta sekä komentojen antaminen varsinaisen graduoinnin aikana.

Kokelaiden ryhmittely ja numerointi

Graduointi suoritetaan EKF:n dan-graduoinneissa käytössä olevan järjestelmän kaltaisesti:
Kokelaat järjestetään saman suoritettavan kyu-arvon sisällä kasvavassa ikäjärjestyksessä. Erikoistapauksissa raati voi päättää muusta ryhmittelystä. Sekaryhmissä raadin on otettava huomioon kokelaiden suoritukset omilla tasoillaan.

Graduointitilaisuudessa kyu-arvojen suoritusjärjestys on alemmasta ylempään eli 6. kyusta 1. kyuhun. Tachi-ai jakaa numerolaput kokelaille ennen graduoinnin alkua, jotka ovat muotoa K##, missä K on suoritettavan kyu-asteen numero ja ## on kokelaan järjestysnumero kasvavassa ikäjärjestyksessä. Esimerkiksi 601 on nuorin 6.kyun suorittaja, ja 101 on nuorin ikkyun suorittaja.
Jos samassa graduointitilaisuudessa on järjestetty myös dan granuloinnit, numerointi voi olla muotoa 0K# tai 0K##.
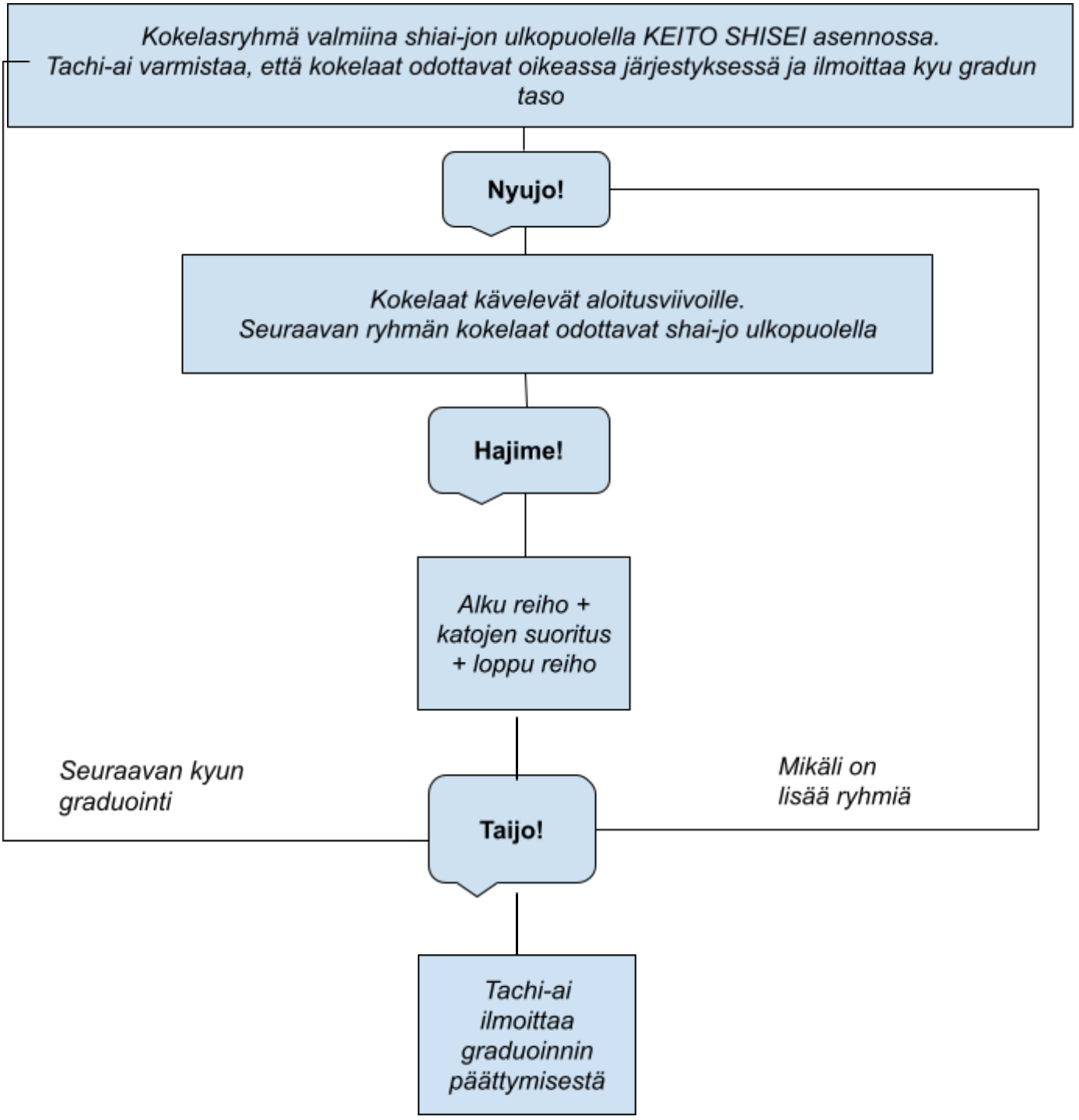
Tachi-ai ohjeistaa graduoinnin aikana kokelaita kuvien mukaisesti.